

Getuigenissen van leiders Opgeleid door Teyocoyani

José Dolores Miranda (midden) met een groep catechisanten in Mulukukú

José Dolores Miranda Luque, 45 jaar

Dienaar van het Woord in Santa Rita, Mulukukú
Autonome Atlantische Regio Noord (RAAN)

“De vorming die ik gekregen heb van Teyocoyani heeft me in staat gesteld om al dit werk te stimuleren en heeft me bewust en overtuigd gemaakt van mijn missie als christen”

In het jaar 2000 ben ik verhuisd van Río Blanco naar Santa Rita: ik was vader van zeven kinderen en ik had heel weinig grond. Ik nam de beslissing om te verhuizen omdat ik daar zeventig hectare grond kon krijgen voor de prijs van de twintig die ik had. Maar diep in mij had ik altijd al de wens om voor de Kerk te werken; ik was immers dienaar van het Woord van God en gedurende een aantal jaren heb ik vorming ontvangen van de Teyocoyani Groep. Toen ik in mijn nieuwe woonplaats kwam wonen, ontdekte ik dat de kerkelijke gemeente een rommeltje was: de eerste zondag dat ik aan de viering

meedeed, waren er nauwelijks tien personen. Dat werd niet eens meer wanneer de priester uit Siuna aanwezig was, die immers parochiepriester was van die regio.

Er was geen enkele geregelde activiteit van de gemeente. Gelukkig ontmoette ik daar een ander gemeentelid die ook uit Río Blanco kwam: Francisco Castil Blanco. Hij nodigde me uit om mee te werken in de gemeente, die erg vervallen was. Toen hij me aan de gemeente voorstelde, vroeg het kerkbestuur me om hen te coördineren en methodes aan te reiken om de mensen te activeren. Ik liep echter tegen het probleem aan dat de voorzitter van het bestuur overal de zeggenschap over had. De priester besteedde alle verantwoordelijkheid aan hem uit en hij riep op zijn beurt het bestuur bij elkaar om hen te vertellen wat ze moesten doen. Zijn prioriteit lag bij het bouwen van de gevel van de kapel en bij het bouwen van een klokkentoren.

Toen ik de coördinatie op me nam, vroeg ik aan de gemeente: 'Geloven jullie dat dit het meest belangrijk is?' Ik vroeg hun mening. Het viel me op dat de mensen erg verlegen waren om zich uit te spreken en dat ze erg onderdanig waren aan wat de voorzitter dicteerde. Maar ik drong aan: 'wat denken jullie dat het belangrijkste zal zijn om de gemeenschap weer tot bloei te laten komen?' En op zijn beurt vroeg één van hen aan mij: 'En u? U komt van buiten, wat denkt u?' Toen antwoordde ik: 'Met alle respect, meneer de voorzitter, maar nu men mij kiest, ga ik ook mijn mening geven. Voor mij is het allerbelangrijkste niet de klokkentoren of de gevel, maar een muziekgroep die de vieringen kan opluisteren (we hadden nog net twee vals spelende gitaristen, die visdraad als snaren gebruikten). De muzikanten stonden op het punt er de brui aan te geven, wegens gebrek aan fatsoenlijke instrumenten. Heel de groep gaf me gelijk. En de voorzitter zei: 'Goed, dan doen we dat eerst en daarna wat ik zeg'. We hielden een collecte; elk bestuurslid moest een deel bijdragen. Daarmee kochten we een basgitaar, een dubbelsnarige gitaar en een gewone gitaar. De muzikanten waren enthousiast: ze omhelsden me en feliciteerden me met deze beslissing.

Daarmee sloeg de vonk over. De gemeente, die tot dan toe als dood was, herleefde. Het was een eerste stap. Op dat moment voegde zich een derde gemeentelid bij ons uit Río Blanco, Hipólito Gonzáles. Met hem en de al genoemde Francisco Castil Blanco vormden we een trio dat opgeleid is door de Groep Teyocoyani. We begonnen de families te bezoeken. Het bezoekersaantal van de zondagse viering steeg direct: in maart 2000 kwamen er vijftig personen. Eind 2001 waren dat er 90 tot 100 en toen de nieuwe parochiepriester van Mulukukú bij ons op kwam zoeken was er geen plaats meer voor de mensen.

Het begon te bruisen in de gemeente: er was ineens een groep kinderen voor de eerste communie, jongeren die zich voorbereidden op de confirmatie (wij als gemeenteleden met een opleiding deden de catechisaties); vaders

wilden hun kinderen, die al groot waren, laten dopen; de zieken worden bezocht en krijgen financiële ondersteuning uit de collectes van de gemeente. Voor een bejaarde, eenzame vrouw hebben we als leden van het bestuur een huisje gebouwd. Toen er een heel arm persoon overleed, hebben we met z'n allen geld opgehaald voor haar uitvaart. Ikzelf begon vormingsworkshops te organiseren voor het parochiebestuur, waarbij ik gebruik maakte van het materiaal van Teyocoyani dat ik in de acht jaar onderwijs daar verzameld had. Toen we zagen hoe de gemeente groeide, ontstond ook de noodzaak om een nieuwe kerk te bouwen. Op eigen kracht, zonder hulp van buitenaf, hebben we een nieuwe kerk gebouwd, waar 700 personen in passen. Het bezoekersaantal van de zondagse viering van het Woord komt nu niet meer onder de 200 personen.

Vandaag de dag hebben de mensen helder wat hun missie als Kerk inhoudt: men leeft steeds meer volgens de christelijke waarden, thuis en in de gemeenschap. Je bemerkt meer broederschap/zusterschap. Men is standvastig in het geloof: de sekten groeien niet meer, twintig van hun leden keerden zelfs terug naar onze gemeenschap, inclusief een dominee met 22 jaar praktijkervaring. Er is meer respect voor het leven – men ziet niet meer zo vaak geweld. Afgelopen 30 september hebben we de Dag van de Bijbel gevierd, waarbij 800 tot 1000 personen aanwezig waren. We hielden een optocht van tien praalwagens met zestig kinderen van de kinderezending en sloten af met een overdenking over de Bijbel, die wij zelf hielden. De vorming die ik gekregen heb van Teyocoyani heeft me in staat gesteld om al dit werk te stimuleren en heeft me bewust en overtuigd gemaakt van mijn missie als christen.

Als leiders zijn we op dit moment niet meer met de drie waarmee we begonnen. We hebben nu vijftientig leden in ons bestuur en we hebben tien dienaren van het Woord die komen uit de regio van Río Blanco en Matiguás, die opgeleid zijn door Teyocoyani.

Xiomara García, 34 jaar,

Coördinator van San Diego en El Naranjito

Coördinator Evangelisatie in plattelandsgemeenschappen,
Bisdom Chontales

“Toen ik negen jaar geleden de Groep van Teyocoyani leerde kennen was dat voor mij een grote en tegelijk aangename verrassing, want ik ontdekte dat ik iets gemist had in mijn vorige opleiding: ik miste de menselijke en handelende Jezus. In mij ontwaakte het verlangen Hem te leren kennen, mij te verdiepen in de Schriften en om naar zijn Woord te leven.”

In de gemeenschappen van mijn parochie San Francisco de Asís in Juigalpa zie je veel verschil tussen de gemeentelieden die de lessen volgen van Teyocoyani en tussen hen die dat niet doen. Je ziet dat in hun manier van preken en handelen: de eersten zijn veel bewustere mensen. Om een

voorbeeld te geven: in de gemeente van Chavarría is er een leider die José Manuel heet en die ongeveer vijf jaar meedoet aan de opleiding van de Teyocoyani. Hij had geregeld dat er vier waterputten gebouwd zouden worden. Hij haalde geld op tijdens kermissen om een nieuwe kapel te bouwen. Bovendien stimuleert hij sociale verbetering van zijn eigen gemeenschap, die heel arm is. Hierdoor worden de projecten die al bestaan in stand gehouden, zoals de waterputten, de school (die hebben nog zinken dakplaten en deuren nodig); zij zoeken contact met de burgerlijke gemeente om dakplaten en stoelen voor de kapel te krijgen. José Manuel zei tegen mij: *'Vroeger dacht ik dat, om een goed christen en dienaar te zijn, het mijn plicht was om te bidden: naar de kapel gaan om Kruiswegen en rozenkransen te bidden. Maar nu realiseer ik me dat het óók betekent dat ik me bemoei met de problemen van de mensen in mijn gemeenschap, om samen een oplossing voor hen te zoeken.*

Xiomara García in San Carlos, Río San Juan, (naast haar meneer Petronilo Rosales, gemeenschapsleider van de parochie) tijdens één van de cursussen van Teyocoyani.

Er is nog een vrouw die Nidia heet; zij is gemeentelid in de gemeenschap van Kajinikuil, ver weg van het hoofdkwartier van de parochie. Toch is zij erg opgewekt en ze heeft veel doorzettingsvermogen. Ze was erg enthousiast toen ze de cursus *De vrouw in de Bijbel* kreeg. In haar gemeenschap was er nooit eerder een vrouwelijke coördinator geweest. Alle coördinatoren waren toch nu toe een man en zij is de eerste vrouw die deze functie bekleedt. Ze

maakte deel uit van het bestuur dat een project opzette om de gemeenschap van elektriciteit te voorzien.

Degenen die geen onderwijs hebben gekregen van Teyocoyani zoeken alleen "dat wat boven is", maar ze verwaarlozen deze aarde. Ze concentreren zich op de vieringen en de gebeden, maar als een vrouw bijvoorbeeld problemen heeft tijdens haar zwangerschap helpen ze haar niet eens. Ze doen ook aan geen enkele sociale activiteit mee. Erger nog, ze verbieden dat degenen met een ambt meedoen aan de sociale activiteiten die tegemoet komen aan de problemen van de gemeenschap.

Toen ik negen jaar geleden de Teyocoyani leerde kennen, had ik iets totaal anders verwacht. Ik dacht dat ze ons normen en geboden gingen leren om in de hemel te komen en om mooi te preken in de kapel. Mijn verrassing was groot, maar ook aangenaam toen ik ontdekte dat er iets ontbrak in mijn vorige opleiding: een menselijke en handelende Jezus. In mij ontwaakte het verlangen Hem te leren kennen, mij te verdiepen in de Schriften en om naar zijn Woord te leven in de concrete omstandigheden van mijn gemeenschap en mijn familie. Ik heb nu de moed gekregen om het woord te nemen tegenover heel mijn familie, die één keer per jaar samenkomt. Onder hen zijn er scheidingen en conflicten en ik besloot hen een boodschap te geven uit de Bijbel. Toen mijn oudste zus, die bij een religieuze gemeente hoort, dat hoorde, moest ze bijna huilen van emotie. Dankzij mijn vorming heb ik ook een workshop gegeven aan een groep franciscaner novieten over de vrouw in de Bijbel en gaf ik les over de profeten.

Op dit moment ben ik coördinator van mijn gemeente. Ik heb twee commissies opgezet: één voor het onderhoud van de kapel en het gemeenschapshuis, de ander om de omgeving van de waterput schoon te houden en er voor te zorgen dat de pomp werkt en dat we in de zomer het irrigatiekanaal kunnen gebruiken. Als coördinator heb ik bovendien nog een groep van zes personen in mijn omgeving: twee catecheten, twee verantwoordelijken voor de liturgie, die de liederen, de gebeden en de lezingen voor de vieringen voorbereiden en ten slotte twee meisjes die bezig zijn een koor op te zetten. Ik ben verantwoordelijk voor de vorming van deze groep, samen met Róger Velásquez, een andere dienaar die ook de vorming van Teyocoyani heeft gehad. Elke zondag tussen vier en vijf uur 's middags bestuderen we een thema uit de brochures van Teyocoyani. Ik geef hen huiswerk, dat ze de volgende zondag in moeten leveren. Op dit moment bestuderen we de profeten en de opdracht is om tijdens de volgende bijeenkomst een samenvatting van de profeet Amos te presenteren.

Zij zelf zeggen tegen mij: *We voelen ons nu zelfverzekerder bij het evangeliseren, want we hebben een Bijbelse basis.* We gaan namelijk één keer per maand met tien personen de straat op om te evangeliseren, huis voor huis, in de vijf gedeelten van onze gemeenschap, twee personen per gedeelte. We bezoeken de gezinnen. De mensen zijn open naar ons en

vertellen ons hun problemen en vragen ons om advies. We geven hen dan een woord van bemoediging uit de Heilige Schrift.

Deze huis-aan-huis bezoeken hebben er voor gezorgd dat de deelname aan de zondagse viering is toegenomen en er zijn meer financiële bijdragen voor de sociale kosten en het onderhoud van de kapel. Mensen die zich vroeger te min voelden om mee te doen aan de viering, komen nu. Dat geldt ook voor een arme vrouw, wiens zoon zich had opgehangen en van wie ze dacht dat die zelfmoord een straf van God voor haar zonden was. Met een begeleiding van drie jaar is het gelukt om te accepteren dat de beslissing van haar zoon het gevolg was van zijn eigen leven en dat de schuld niet terugvalt op haar; en dat God deze dood ook niet beschikt heeft als straf... Of neem het geval van Marta en Timoteo, een stel waarvan hij al eerder getrouwd was geweest, maar dat huwelijk is stukgelopen. Zij hebben op dit moment twee kinderen en in het begin voelden zij zich niet goed genoeg om aan de vieringen deel te nemen. Wij hebben hen uitgenodigd om in liefde te leven in de thuissituatie die ze nu hebben; en om hun kinderen christelijk op te voeden. Sinds een jaar doen ze mee aan de zondagse vieringen en gaan ze het leven met meer hoop tegemoet.

Elke zondag komen we met veertig tot vijftig personen bij elkaar voor de viering van het Woord en met elkaar geven we uitleg van de Heilige Schrift.

Neysi Miranda, 42 jaar

San Pedro de Lóvago, Chontales

“Ik vraag me soms af: wat zou er van ons geworden zijn zonder de vorming van Teyocoyani? Dan waren we doorgedaan zonder de dingen te begrijpen! Nu hebben we daarentegen een basis om te evangeliseren.”

Vroeger leed ik aan een grote religieuze onwetendheid: ik kan wel zeggen dat ik veel geloof heb ontvangen om een diepgaand vertrouwen te ontwikkelen, die me toestaat om andere personen te bemoedigen. Ik heb nieuwe kennis opgedaan en ik heb geleerd dat ik niet onderdoe voor anderen. Ik heb zelfs de angst verloren om tegen mensen met gezag te spreken. Ik heb mijn woordenschat verbreed en ik ben niet bang meer om de microfoon te pakken en in publiek te spreken. Ik heb ontdekt dat hoe meer iemand weet, hoe meer iemand in staat is om de dingen te begrijpen en ook beter in staat is om te dienen. Daarom ben ik nu 's zaterdags het eerste jaar van de middelbare school aan het volgen en ik ben er trots op dat ik de beste van de klas ben. Mijn gemeente bestaat uit vijftieng personen. Met hen deel ik de onderwerpen die ik krijg van Teyocoyani. We bestuderen Bijbelteksten en men leest die niet meer als op het eerste gezicht. Men begrijpt de symboliek beter en men weet er de theologische betekenis uit te halen. Men reflecteert nu op een andere manier op het Woord en men heeft begrepen dat alles draait om de liefde en de overgave. Daarom vieren we de verjaardagen van eenzame bejaarde vrouwen en wanneer ze ziek zijn zoeken we hen op en helpen we hen. We doen de vieringen van het Woord dan bij hen thuis.

In het jongerenpastoraat hebben we nagedacht over de Eucharistie. Vroeger wist ik niet dat de Eucharistie ook te maken had met de basale behoeften: een dak boven je hoofd, gezondheid, voeding... De leidster van het jongerenpastoraat is sterk gegroeid en ze toont nu veel meer belangstelling en initiatief. Zelfs de jongeren van het Instituut (die niet meedoen aan de activiteiten van onze parochie) komen naar haar toe om hulp te vragen.

Pas geleden ging ik mee met een uitje naar Masaya en in een kerk daar ontdekte ik het beeld van een man waarvan een hond zijn zweren likte. Ik vroeg me af: welke heilige is dat? Ah! Toen had ik door dat het om de heilige Lazarus ging! Maar, hoe kan het dat men bidt tot een zelfverzonnen heilige, vroeg ik me af, het is enkel maar een gelijkenis! Zo onderscheid ik de dingen tegenwoordig. Vroeger werd de verering van de heiligen in mijn gemeenschap gevierd met gebeden en vervolgens ging men zuipen en vechten. Ik ging dat bevragen. Als jullie aan de drank gaan, zei ik, dan gaan we niet het Woord vieren, we kunnen namelijk niet van zowel van God als van de duivel zijn.

Ik leef nu niet meer van wat ze me zeggen, maar ik verdiep mijn geloof. En soms vraag ik me af: wat zou er van ons geworden zijn zonder de vorming van Teyocoyani? Dan waren we doorgedaan zonder de dingen te begrijpen! Nu hebben we daarentegen een basis om te evangeliseren. Het thema 'gezin' bijvoorbeeld heeft ons geholpen bij het onderwijs voor het huwelijk; en om uit te leggen wat het betekent om écht christen te zijn bij het onderwijs voor de doop.

Toen de bisschop hier laatst op bezoek kwam, heb ik hem uitgelegd dat mijn groei te danken was aan de Teyocoyani Groep.

**Het perspectief van een parochiepriester:
P. Almer Moncada, San Pedro de Lóvago, Chontales**

“De leken tonen tegenwoordig rijpheid in het geloof. Ik kan nu rechtstreeks met hen in gesprek gaan en ze hebben eigen criteria.”

De vruchten die de vorming in mijn parochie hebben afgeworpen zijn, in de eerste plaats, het verlangen zelf om gevormd te worden. Vroeger bestond die interesse niet om het geloof diepgrondig te kennen en om stevige principes te verwerven. Tegenwoordig ziet men in de gemeenschappen de vorming en het verlangen om blijvend gevormd te worden. Er is de bereidheid samen te werken onder de leken: ze voelen zich in staat om samen een pastorale rol te vervullen in de parochie. Nog geen drie jaar geleden was ik de enige die toerustingscursussen gaf tijdens de maandelijkse parochievergaderingen. Ik moest alles zelf voorbereiden. Sinds twee jaar is dat veranderd. Tegenwoordig zijn het de leken die deze ontmoetingen voorbereiden en verzorgen. Zij geven de lessen.

De vorming heeft het zendingsteam versterkt: vroeger gingen de leken alleen maar met me mee, maar nu helpen ze me met het geven van de regionale diensten. Terwijl ik de biecht afneem, geven zij lezingen, gaan zij voor in de gebeden en leiden zij de reflecties in groepjes. Bovendien leiden de leken tegenwoordig de ontmoetingen van de gemeenschappen per sector (er zijn drie sectoren in de parochie, elk met vier of vijf gemeenschappen); daar delen zij hun zekerheden en hun moeilijkheden en bemoedigen zij elkaar.

Ik bemerk ook dat de leiders in de parochie een houding hebben van enorme bereidheid voor alle evangelisatieactiviteiten. De leken tonen tegenwoordig rijpheid in het geloof. Er zijn leken in mijn parochie met wie ik rechtstreeks in gesprek kan gaan en dat is voor mij een grote steun. De leden

van de parochieraad handelen niet als de bazen van de parochie, maar ook niet als marionetten van de priester; ze hebben eigen criteria. Aan het einde van het jaar onderwerp ik me aan hun evaluatie... Afgelopen jaar eisten ze van mij meer aandacht voor de zieken, meer tijd voor de biecht en vond men dat ik de jaarlijkse missie had achtergesteld. Ze stelden dat ik mijn activiteiten van te voren moest plannen en dat ik meer aandacht moest geven aan elk van de bewegingen die er in de parochie zijn (Ágata, Christelijke Samenleving, Legioen van Maria, gebedsgroepen, Compagnie van de Barmhartigheid, kinderezending, Kleine Gemeenschappen) en aan de verschillende bedieningen (catechese, communiedienaren, lectoren, verantwoordelijken voor het gezinpastoraat, vrouwenpastoraat en jongerenpastoraat).

Je merkt bij de mensen een grote liefde voor het geloof, men doet namelijk mee aan de cursussen van Teyocoyani om zich te laten vormen, iets waar ze hun werk en hun oogst voor opgeven. Ook zie ik onder de mensen van plattelandsgemeenschappen, dat zijn doorgaans degenen die de vorming hebben ontvangen, meer ecologisch bewustzijn dan onder stadsmensen: men brandt de velden niet meer af, men herbeebost en men beschermt de waterbronnen. In gemeenschappen als La Sardina, Banadís, El Areno, Zanzíbar en Potrero Cerrado houden de verantwoordelijken van de gemeenschap systematisch één dag in de week vrij om het onderwijs dat ze ontvangen hebben over te dragen. Dat zijn allemaal concrete vruchten van het onderwijs van de Groep.

Januari 2008